

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย
พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

เหตุผล

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๓๓ (๓) บัญญัติให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนมีสิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย หรือหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย และมาตรา ๒๕๖ (๑) บัญญัติให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคนมีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ประกอบกับมาตรา ๒๕๘ ค. (๔) บัญญัติหมวดว่าด้วยการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย โดยการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายจะต้องจัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย ซึ่งปัจจุบันมีพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๖ ซึ่งมีบทบัญญัติไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และยังไม่มีการกำหนดกลไกการช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น เพื่อให้มีกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับเข้าชื่อเสนอกฎหมายของประชาชนโดยเป็นกลไกการช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
ว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย
พ.ศ. ....

.....
.....
.....

.....
.....
.....
โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

.....
.....
.....
มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๖

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“ผู้มีสิทธิเข้าชื่อ” หมายความว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

“ผู้ริเริ่ม” หมายความว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ริเริ่มดำเนินการจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญต่อประธานรัฐสภา

“ผู้แทน” หมายความว่า ผู้มีสิทธิเข้าชื่อหรือผู้ริเริ่มที่ได้รับมอบอำนาจจากผู้มีสิทธิเข้าชื่ออื่นให้ทำหน้าที่ในการจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัตินี้

“คำขอ” หมายความว่า คำขอรับการช่วยเหลือของผู้มีสิทธิเข้าชื่อในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายตามพระราชบัญญัตินี้

“ร่างกฎหมาย” หมายความว่า ร่างพระราชบัญญัติ และให้หมายความรวมถึงญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนสนับสนุนการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายของประชาชน

มาตรา ๕ ให้ประธานรัฐสภาการรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑ บททั่วไป

มาตรา ๖ ผู้มีสิทธิเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมายต้องเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งอยู่ในวันที่ยื่นคำขอ และในการเข้าชื่อเสนอต้องมีผู้เข้าชื่อรวมกันไม่น้อยกว่าจำนวนที่รัฐธรรมนูญกำหนด

มาตรา ๗ ร่างพระราชบัญญัติที่จะเสนอตามพระราชบัญญัตินี้ต้องมีหลักการเกี่ยวกับ หมวด ๓ หรือ หมวด ๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยร่างพระราชบัญญัติที่จะเสนอต่อรัฐสภา เพื่อพิจารณาต้องประกอบด้วย

- (๑) ร่างพระราชบัญญัติ
- (๒) บันทึกหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ
- (๓) บันทึกเหตุผลในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ
- (๔) บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ
- (๕) เอกสารอื่นใดที่ต้องจัดทำตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

หมวด ๒

การเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติและยุติข้อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๘ การใช้สิทธิเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือยุติข้อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญของผู้มีสิทธิเข้าชื่อเสนอสามารถดำเนินการได้ดังต่อไปนี้

- (๑) เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือยุติข้อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญโดยขอรับการสนับสนุนการช่วยเหลือการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายตามพระราชบัญญัตินี้
- (๒) เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือยุติข้อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญโดยผู้ริเริ่มได้มีการรวบรวมรายชื่อเองจนครบจำนวนตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและจัดทำร่างพระราชบัญญัติหรือยุติข้อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญไว้พร้อมเอกสารประกอบการเสนอร่างกฎหมายไว้แล้ว โดยอาจยื่นคำขอรับการช่วยเหลือการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายตามพระราชบัญญัตินี้หรือไม่ก็ได้

มาตรา ๙ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามมาตรา ๘ (๒) ให้ผู้มีสิทธิเข้าชื่อจำนวนไม่น้อยกว่ายี่สิบคนมอบอำนาจให้ผู้มีสิทธิเข้าชื่อคนหนึ่งหรือหลายคนซึ่งริเริ่มให้มีการเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือยุติข้อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทำหน้าที่เป็นผู้แทนในการดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

^๑ ปัจจุบันอยู่ระหว่างการจัดทำร่างพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. .... โดยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะกรรมการพัฒนากฎหมาย) ซึ่งออกตามความในมาตรา ๗๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

โดยหลักเกณฑ์และวิธีการมอบอำนาจให้เป็นไปตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๐ การดำเนินการตามมาตรา ๘ (๑) ให้ผู้มีสิทธิเข้าชื่อที่จะเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญต้องรวบรวมรายชื่อผู้ริเริ่มไม่น้อยกว่ายี่สิบคน และต้องมีเอกสารการเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ อย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้ประกอบด้วย

- (๑) ชื่อเรื่องที่จะเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ
- (๒) ชื่อตัวและชื่อสกุลของผู้ริเริ่ม
- (๓) ที่อยู่ซึ่งสามารถติดต่อได้ของผู้ริเริ่ม
- (๔) ช่องสำหรับระบุหมายเลขประจำตัวประชาชนของผู้ริเริ่ม
- (๕) ช่องสำหรับลงลายมือชื่อของผู้ริเริ่ม

ผู้ริเริ่มซึ่งลงลายมือชื่อต้องแนบสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่มีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้และมีหมายเลขประจำตัวประชาชนของผู้นั้น พร้อมทั้งลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องของเอกสาร และต้องปรากฏข้อความว่าเป็นการลงลายมือชื่อเพื่อเป็นการริเริ่มเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามแบบที่เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๑ การดำเนินการตามมาตรา ๘ (๒) ให้ผู้แทนผู้ริเริ่มยื่นคำขอต่อประธานรัฐสภา โดยต้องมีเอกสารตามมาตรา ๗ และมาตรา ๑๐ และเอกสารดังต่อไปนี้ยื่นมาพร้อมกับคำขอด้วย

- (๑) เอกสารการลงลายมือชื่อของผู้มีสิทธิเข้าชื่อพร้อมแนบสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่มีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้และมีหมายเลขประจำตัวประชาชนของผู้เข้าชื่อนั้น พร้อมทั้งลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องของเอกสารหรือเอกสารแสดงผลการใช้บัตรประจำตัวประชาชนของผู้มีสิทธิเข้าชื่อซึ่งได้นำมาใช้ประกอบการเข้าชื่อผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์
- (๒) รายชื่อผู้แทนเพื่อทำหน้าที่ร่วมเป็นกรรมาธิการวิสามัญในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามจำนวนที่รัฐธรรมนูญกำหนดจำนวนไม่เกินสามสิบคน

มาตรา ๑๒ เมื่อหน่วยงานตามมาตรา ๑๗ ได้คำขอตามมาตรา ๘ แล้ว ดำเนินการต่อไปตามที่กำหนดไว้ในหมวด ๒ แห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๓ การเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ผู้แทนอาจประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ผู้มีสิทธิเข้าชื่อคนอื่นมาร่วมเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ รวมทั้งดำเนินการจัดให้มีการรวบรวมลายมือชื่อของผู้มีสิทธิเข้าชื่อตามแบบสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรกำหนด

การประชาสัมพันธ์ตามวรรคหนึ่ง ผู้แทนต้องจัดให้มีเอกสารหรือข้อมูลเพื่อให้ผู้มีสิทธิเข้าชื่อได้ศึกษา โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสรุปสาระสำคัญและหลักการของเรื่องที่จะเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ รวมทั้งชื่อตัวและชื่อสกุลของผู้แทน

มาตรา ๑๔ การเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๘ (๒) ให้ผู้แทนยื่นคำขอต่อประธานรัฐสภา เมื่อได้รับคำขอแล้วให้ประธานรัฐสภาส่งเรื่องให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรโดยเร็วเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนของเอกสารคำขอตามมาตรา ๑๑ ให้

แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ประธานรัฐสภาได้รับคำขอ หากปรากฏว่ามีลายมือชื่อของผู้มีสิทธิเข้าชื่อไม่ถึงจำนวนที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือมีเอกสารไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรแจ้งให้ผู้แทนทราบเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อดำเนินการให้ถูกต้องครบถ้วนต่อไป เว้นแต่เห็นว่าถูกต้องครบถ้วนแล้วให้ประกาศรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือยุติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทางสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบอิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และจัดเอกสารไว้เพื่อให้ประชาชนได้ตรวจสอบ ณ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร รวมทั้งให้มีหนังสือแจ้งไปยังผู้มีรายชื่อนั้นด้วย

กรณีที่ผู้มีชื่อเป็นผู้เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือยุติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามประกาศในวรรคหนึ่งโดยมิได้ร่วมเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือยุติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญด้วยให้ผู้นั้นมีสิทธิยื่นคำขอคัดค้านต่อสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้ขีดฆ่าชื่อตนเองออกจากบัญชีรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือยุติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ประกาศตามวรรคหนึ่ง แต่ถ้าพ้นกำหนดระยะเวลาคัดค้านแล้วรายชื่อใดไม่มีการคัดค้านให้ถือว่าเป็นชื่อของผู้เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือยุติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเป็นรายชื่อที่ถูกต้อง

มาตรา ๑๕ กรณีที่ลายมือชื่อของผู้มีสิทธิเข้าชื่อซึ่งเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือยุติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญมีจำนวนไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรแจ้งให้ผู้แทนทราบเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือยุติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเพิ่มเติมให้ครบจำนวนตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร หากผู้แทนสามารถรวบรวมรายชื่อจนครบจำนวนที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้นำความในมาตรา ๑๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลมเฉพาะในส่วนรายชื่อที่เพิ่มเติมภายในสามสิบวัน ถ้าพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าวแล้วยังมิได้เสนอการเข้าชื่อเพิ่มเติมจนครบถ้วน ให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเสนอต่อประธานรัฐสภาเพื่อสั่งจำหน่ายเรื่องและคืนเรื่องและเอกสารที่เกี่ยวข้องให้แก่ผู้แทนต่อไป

ถ้าลายมือชื่อของผู้มีสิทธิเข้าชื่อซึ่งเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือยุติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญมีจำนวนไม่น้อยกว่าจำนวนตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด ให้ประธานรัฐสภาดำเนินการให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือยุติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญนั้นต่อไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

กรณีที่มีคำวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติไว้ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นให้นายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้คำรับรองก่อน

มาตรา ๑๖ การเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือยุติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญโดยวิธีการทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ให้กระทำได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรกำหนด โดยอย่างน้อยต้องเป็นระบบที่สามารถยืนยันตัวบุคคลและตรวจสอบความเป็นผู้มีสิทธิเข้าชื่อได้

หมวด ๒

การช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย

มาตรา ๑๗ ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย และสถาบันพระปกเกล้า เป็นหน่วยงานให้ความช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติ

ให้หน่วยงานตามวรรคหนึ่งร่วมกันติดตามและประเมินผลการให้ความช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายรายงานต่อประธานรัฐสภาปีละหนึ่งครั้ง

มาตรา ๑๘ กรณีตามมาตรา ๘ (๑) ให้ผู้ริเริ่มหรือผู้ยื่นคำขอรับความช่วยเหลือในการจัดทำและเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญต่อสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย หรือสถาบันพระปกเกล้า ให้ยื่นคำขอ ณ ที่ทำการของหน่วยงานดังกล่าวตามแบบที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรกำหนด

มาตรา ๑๙ เมื่อหน่วยงานได้รับคำขอตามมาตรา ๑๘ แล้ว ให้หน่วยงานนั้นพิจารณาคำขอเบื้องต้นว่าอยู่ในขอบเขตที่จะสามารถดำเนินการได้หรือไม่ โดยพิจารณาจากขอบเขตตามรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัตินี้โดยแจ้งให้ผู้ยื่นโดยไม่ชักช้า และเมื่อเห็นว่าควรให้ความช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย ให้หน่วยงานแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอทราบและดำเนินการให้ความช่วยเหลือตามหมวดนี้

กรณีหน่วยงานเห็นว่าคำขอใดไม่เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ ให้แจ้งให้ผู้ยื่นคำขอทราบ โดยให้คำแนะนำแก่ผู้ริเริ่มหรือผู้แทนเพื่อแก้ไขปรับปรุงคำขอเพื่อยื่นคำขอใหม่ก็ได้

มาตรา ๒๐ การช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๘ (๑) หน่วยงานที่ได้รับคำขอตามมาตรา ๑๘ มีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือดังต่อไปนี้

(๑) สืบค้น ศึกษา และวิเคราะห์ทางวิชาการ รวมทั้งวิจัย สนับสนุนการวิจัย ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการอื่นเพื่อประโยชน์ในการจัดทำและเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

(๒) จัดทำร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและเอกสารประกอบการเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๑๑

(๓) จัดการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการพิจารณาของรัฐสภา

(๔) สนับสนุนการรณรงค์หรือประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ผู้มีสิทธิเข้าชื่อร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมายหรือให้ความช่วยเหลือค่าใช้จ่ายสำหรับประชาสัมพันธ์ดังกล่าว รวมทั้งค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการรวบรวมรายชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อตามสมควรแก่กรณี โดยอาจขอรับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากกองทุนด้วยก็ได้

(๕) ประสานขอความร่วมมือจากส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ หรือหน่วยงานภาคเอกชนเพื่อประโยชน์ในการจัดทำและเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

(๖) การอื่นใดเพื่อประโยชน์ในการจัดทำและเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือญัติติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย และสถาบันพระปกเกล้า อาจประสานความร่วมมือกันเพื่อให้ความช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายได้ตามที่เห็นสมควร^๒

มาตรา ๒๑ กรณีตามมาตรา ๘ (๑) ให้หน่วยงานที่รับคำขอดำเนินการเพื่อให้ได้ชื่อผู้แทนหรือรับรองรายชื่อผู้แทนเพื่อประโยชน์ในการร่วมเป็นกรรมาธิการในชั้นการพิจารณาของรัฐสภา

มาตรา ๒๒ กรณีตามมาตรา ๘ (๒) ผู้ริเริ่มสามารถขอรับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากกองทุนได้

มาตรา ๒๓ กรณีตามมาตรา ๘ (๒) และมีคำขอรับความช่วยเหลือในการจัดทำและเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือญัติติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญมาด้วย ให้หน่วยงานที่รับคำขอดำเนินการดังนี้

(๑) ปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติหรือญัติติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและเอกสารประกอบอื่น

(๒) จัดทำรายงานทางวิชาการวิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติหรือญัติติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเพื่อประกอบการเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือญัติติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

(๓) จัดการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการพิจารณาของรัฐสภา

หมวด ๓

กองทุนสนับสนุนการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายของประชาชน

มาตรา ๒๔ ให้จัดตั้งกองทุนสนับสนุนการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายของประชาชนขึ้นในสถาบันพระปกเกล้าเพื่อส่งเสริม สนับสนุน หรือช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อวิเคราะห์ความจำเป็นหรือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

มาตรา ๒๕ กองทุนประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

- (๑) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้โอนมาตามมาตรา ๓๗
- (๒) เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้
- (๓) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้เพื่อสมทบกองทุน
- (๔) ดอกผลหรือรายได้ของกองทุน
- (๕) เงินอื่นที่ได้รับมาเพื่อดำเนินการกองทุน

^๒ ๓ หน่วยงานอาจร่วมมือกันหรือแบ่งหน้าที่กันทำตามความถนัด.

การรับเงินหรือทรัพย์สินตาม (๓) ต้องไม่มีเงื่อนไขหรือข้อกำหนดที่กำหนดทิศทางการดำเนินการของกองทุนและต้องมีใช่เป็นการรับเงินหรือทรัพย์สินจากต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ

มาตรา ๒๖ ให้มีคณะกรรมการบริหารกองทุนมีหน้าที่บริหารกองทุนให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ประกอบด้วย

(๑) ประธานรัฐสภา เป็นประธานกรรมการ

(๒) เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เลขาธิการวุฒิสภา เลขาธิการคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เป็นกรรมการ

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านบัญชีการเงินจำนวนหนึ่งคนตามที่ประธานรัฐสภาแต่งตั้ง เป็นกรรมการ

(๔) เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า เป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้าแต่งตั้งเจ้าหน้าที่สถาบันพระปกเกล้าไม่เกินสองคนทำหน้าที่ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการบริหารกองทุน

การแต่งตั้ง วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตาม (๓) ให้เป็นไปตามที่ประธานรัฐสภากำหนด

มาตรา ๒๗ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อทำหน้าที่พิจารณาการจ่ายเงินหรือทรัพย์สินของกองทุนตามมาตรา ๒๙ ก็ได้ ตามหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่คณะกรรมการบริหารกำหนด

มาตรา ๒๘ ค่าตอบแทนในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารกองทุนและคณะอนุกรรมการที่คณะกรรมการบริหารกองทุนแต่งตั้งให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลัง

มาตรา ๒๙ ให้ใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินของกองทุนเพื่อวัตถุประสงค์ในการดำเนินการช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายตามที่บัญญัติไว้ในหมวด ๒ และการดำเนินการหรือการสนับสนุนการศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ หรือวิจัยเพื่อประโยชน์ดังต่อไปนี้

(๑) การวิเคราะห์ความจำเป็นหรือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

(๒) การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย

(๓) การพัฒนาหลักการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชน

(๔) การปฏิรูปกระบวนการนิติบัญญัติและระบบงานรัฐสภา

(๕) การอื่นใดที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ในการช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญ

การใช้จ่ายเงินตามวรรคหนึ่งให้เป็นไประเบียบหรือประกาศที่คณะกรรมการบริหารกองทุนกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๓๐ เงินและทรัพย์สินตามมาตรา ๒๕ ให้ส่งเข้ากองทุนโดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

มาตรา ๓๑ บรรดาอสังหาริมทรัพย์ที่กองทุนได้มาโดยมีผู้มอบให้หรือได้มาโดยการซื้อด้วยเงินรายได้ของกองทุน หรือแลกเปลี่ยนกับทรัพย์สินของกองทุนให้เป็นกรรมสิทธิ์ของสถาบันพระปกเกล้า

มาตรา ๓๒ ทรัพย์สินของกองทุนไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี และบุคคลใดจะยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้กับสำนักงานในเรื่องทรัพย์สินของกองทุนมิได้

มาตรา ๓๓ ให้มีการจัดทำบัญชี และบัญชีรายได้รายจ่าย สิ้นทรัพย์สินและหนี้สินของกองทุน แยกจากระบบบัญชีของสถาบันพระปกเกล้า และให้ส่งผู้สอบบัญชีตรวจสอบภายในเก้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณแผ่นดินทุกปี

ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินหรือผู้สอบบัญชีอิสระที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินให้ความเห็นชอบเป็นผู้สอบบัญชีของกองทุนทุกกรอบปี แล้วทำรายงานผลการสอบบัญชีเสนอต่อคณะกรรมการบริหารกองทุนภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณแผ่นดินทุกปี

มาตรา ๓๔ ให้จัดทำรายงานการรับและการใช้จ่ายเงินของกองทุนเสนอต่อคณะรัฐมนตรีสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา เมื่อสิ้นปีงบประมาณทุกปี

หมวด ๔ บทกำหนดโทษ

มาตรา ๓๕ ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท

(๑) ให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งริเริ่มเข้าชื่อ ร่วมลงชื่อ ไม่ให้ลงชื่อ หรือให้ถอนชื่อในการเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

(๒) หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ หรือใช้อิทธิพลคุกคามเพื่อให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งร่วมลงชื่อ ไม่ให้ลงชื่อ หรือให้ถอนชื่อในการเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

(๓) ลงลายมือชื่อปลอมในเอกสาร หรือใช้ หรืออ้างลายมือชื่อปลอมเช่นว่านั้น เพื่อให้ผู้หนึ่งผู้ใดหลงเชื่อว่าเป็นลายมือชื่อของผู้เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่แท้จริง

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๓๖ ให้บรรดาการดำเนินการเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้เข้าชื่อต่อประธานรัฐสภาตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๖ ไว้แล้ว และอยู่ระหว่างการพิจารณาตรวจสอบรายชื่อของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรก่อนที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ยังคงมีผลอยู่ต่อไปเท่าที่เนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติไม่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ให้ประธานรัฐสภาใช้อำนาจวินิจฉัยว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติใดเป็นร่างพระราชบัญญัติที่เป็นไปตามตามวรรคหนึ่ง

ในกรณีที่ประธานรัฐสภาวินิจฉัยวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติใดเป็นไปตามวรรคหนึ่ง ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรประสานไปยังผู้ริเริ่มให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๖ เพื่อดำเนินการต่อไปเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ หรือหากผู้ริเริ่มไม่ประสงค์จะดำเนินการต่อ ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจำหน่ายเรื่องและคืนเรื่องและเอกสารที่เกี่ยวข้องให้แก่ผู้ริเริ่ม

มาตรา ๓๗ ให้โอนบรรดาเงิน ทรัพย์สิน สิทธิ และหนี้สินที่เกี่ยวข้องกับกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองตามพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ไปเป็นของกองทุนตามพระราชบัญญัตินี้

บรรดาระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ที่ออกตามตามพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะมีระเบียบหรือประกาศที่ออกโดยคณะกรรมการบริหารงานกองทุนตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓๘ ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดให้มีระบบการเข้าชื่อเสนอกฎหมายด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามมาตรา ๑๖ ให้แล้วเสร็จภายในสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี